

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

**Навчально-науковий інститут № 5
Кафедра кримінального права та кримінології**

МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ

до практичних та семінарських занять

навчальної дисципліни КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧЕ ПРАВО

вибірковий компонент

освітньої програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

за профілем підготовки 262 Правоохоронна діяльність

Харків 2024

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 20.09.2024р. №9

ПОГОДЖЕНО

Секцією Науково-методичної ради
ХНУВС з юридичних дисциплін
Протокол від 19.09.2024р. №8

Розглянуто на засіданні кафедри кримінального права та кримінології навчально-наукового інституту №5 ХНУВС (протокол № 1 від 30.08.2024 р.)

Розробник:

1. Доцент кафедри кримінального права та кримінології навчально-наукового інституту № 5 Харківського національного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук Прокопенко Наталія Миколаївна.
2. Доцент кафедри кримінального права та кримінології навчально-наукового інституту № 5 Харківського національного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук Салаєва Карина Анатоліївна.

Рецензенти:

1. Професор кафедри кримінального права і кримінології навчально-наукового інституту №1 Харківського національного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор А.М. Яценко.
2. Професор кафедри кримінально-правових дисциплін ХНУ ім. В.Н.Каразіна, доктор юридичних наук, професор О.М. Храмцов.

**1.1.Розподіл часу навчальної дисципліни за темами
(денна форма навчання)**

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю	
	Всього	з них:						
		лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Самостійна робота		
Семестр №5								
Тема № 1. Поняття кримінально-виконавчого права України	6	2		2		2		Залік
Тема № 2. Кримінально-виконавче законодавство України	6	2	2			2		
Тема № 3. Органи і установи кримінально-виконавчої системи України	6	2	2			2		
Тема № 4. Правовий статус засуджених	6	2	2			2		
Тема № 5. Класифікація і розподіл засуджених по видам установ виконання покарань	6	2	2			2		
Тема № 6. Поняття і правове регулювання режиму в місцях позбавлення волі	12		2			10		

Тема № 7. Правове регулювання праці, матеріально-побутового і медико-санітарного забезпечення засуджених	12		2			10	
Тема № 8. Організація соціально-виховної роботи із засудженими	10					10	
Тема № 9. Пробація в Україні.	2	2					
Тема №10. Особливості виконання покарань у виді позбавлення волі жінками і неповнолітніми та довічного позбавлення волі	10					10	
Тема №11. Звільнення засуджених від відбування покарання та їх соціальна адаптація	9	2	2			5	
Тема №12. Міжнародні стандарти поводження із засудженими і виконання кримінальних покарань у зарубіжних країнах	5					5	
Всього за семестр №5:	90	14	14	2		60	

1.2. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами (заочна форма навчання)

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни		Вид контролю
	Вс	з них:	

	ь го	ле кц ії	Се мі на рськ і за ня тт я	Пр ак ти чн і за ня тт я	Ла бо ра то рн і за ня тт я	Сам ості йна роб ота		
Семестр №5								
Тема № 1. Поняття кримінально-виконавчого права України	8					8		Залік
Тема № 2. Кримінально-виконавче законодавство України	8	2				6		
Тема № 3. Органи і установи кримінально-виконавчої системи України	8		2			6		
Тема № 4. Правовий статус засуджених	8					8		
Тема № 5. Класифікація і розподіл засуджених по видам установ виконання покарань	8					8		
Тема № 6. Поняття і правове регулювання режиму в місцях позбавлення волі	8			2		6		
Тема № 7. Правове регулювання праці, матеріально-побутового і медико-санітарного забезпечення засуджених	8		2			6		
Тема № 8. Організація соціально-виховної роботи із засудженими	4					4		

Тема № 9. Пробація в Україні.	6					6		
Тема №10. Особливості виконання покарань у виді позбавлення волі жінками і неповнолітніми та довічного позбавлення волі	8	2				6		
Тема № 11. Звільнення засуджених від відбування покарання та їх соціальна адаптація	8					8		
Тема №12. Міжнародні стандарти поведінки із засудженими і виконання кримінальних покарань у зарубіжних країнах	8					8		
Всього за семестр №5:	90	4	4	2		80		

3. Методичні вказівки до практичних та семінарських занять

Тема № 1. Поняття кримінально-виконавчого права України

Практичне заняття: «Поняття кримінально-виконавчого права України».

Навчальна мета заняття: перевірити, поглибити та закріпити знання студентів про засади державної політики у сфері виконання кримінальних покарань, адаптацію законодавства України до законодавства Європейського Союзу, з'ясувати поняття, предмет, метод та принципи кримінально-виконавчого права України, а також визначити його місце в загальній системі права України.

Кількість годин – 2 год.

Навчальні питання:

1. Поняття кримінально-виконавчого права, його предмета та методу.
2. Кримінально-виконавче право України як форма відображення єдиної державної політики у сфері виконання кримінальних покарань.
3. Кримінально-виконавче право та його місце в системі права України.
4. Принципи кримінально-виконавчого права України.

Методичні вказівки: При роботі по першому питанню слід мати на увазі, що поняття кримінально-виконавчого права вживається в трьох основних значеннях, а саме як: а) галузь права; б) наука; в) навчальна дисципліна.

Слід чітко оперувати визначеннями зазначених понять, вміти відмежовувати їх одне від одного. Необхідно пам'ятати, що кримінально-виконавче право має свої, властиві лише цій галузі права завдання та свій особливий предмет регулювання, який складають відносини, що виникають між органами і установами виконання покарань та засудженими. Далі необхідно приділити особливу увагу методу кримінально-виконавчого права, що відрізняє його від інших галузей законодавства.

Під час підготовки до другого питання варто звернути увагу на історію становлення кримінально-виконавчого права України як джерела регулювання напрямку державної політики в пенітенціарній сфері. Встановити, які зміни відбулися щодо назви та суті галузі права у сфері виконання кримінальних покарань (від виправно-трудоного до кримінально-виконавчого права).

Особливу увагу при опрацюванні третього питання необхідно приділити саме висвітленню кримінально-виконавчого права як галузі права, вказавши на його місце у системі права України.

При цьому слід визначити зв'язок кримінально-виконавчого права з іншими галузями права (конституційним, кримінальним, кримінально-процесуальним, адміністративним, трудовим тощо).

Розгляд принципів кримінально-виконавчого права України має бути детальним і охоплювати як загальноправові, так і спеціально-галузеві принципи, як міжнародні, так і вітчизняні основоположні ідеї кримінально-виконавчого права.

Питання цільових виступів:

1. Поняття пенітенціарної політики та її роль у реформуванні сучасної кримінально-виконавчої системи України.
2. Суб'єкти розробки та реалізації єдиної державної політики у сфері виконання покарань.

Теми рефератів:

1. Діяльність органів та установ виконання покарань як предмет правового регулювання кримінально-виконавчого права України.
2. Види, структура і джерела норм кримінально-виконавчого права України.
3. Правові підстави виникнення та реалізації кримінально-виконавчих правовідносин.
4. Співвідношення кримінально-виконавчого права з іншими галузями права України.
5. Поняття пенітенціарної політики та її роль у реформуванні сучасної кримінально-виконавчої системи України.
6. Джерела кримінально-виконавчого права України.

7. Актуальні проблеми сучасного розвитку кримінально-виконавчого законодавства України.

8. Система кримінально-виконавчого законодавства України.

9. Механізм реалізації принципів кримінально-виконавчого права України.

Література:

Нормативні акти:

1. Конституція України : від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141. // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Кримінально-виконавчий кодекс [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1129-15#Text>
3. Кримінальний кодекс України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>
4. Про Національну поліцію: закон України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/580-19>.
5. Про державну кримінально-виконавчу службу України: закон України від 23.06.2005 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2713-15#Text>
6. Про адміністративний нагляд за особами, звільненими з місць позбавлення волі: закон України від 01.12.1994 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/264/94-%D0%B2%D1%80#Text>
7. Про соціальну адаптацію осіб, які відбувають чи відбули покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк: закон України від 17.03.2011 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3160-17#Text>
8. Про пробацію: закон України від 05.02.2015 р. № 160-VIII [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/160-19#Text>
9. Правила внутрішнього розпорядку установ виконання покарань, затверджені наказом Міністерства юстиції № 28236/5 від 28.08.2018 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1010-18#Text>

I. Порядок проведення вступу до заняття (5 хв.).

1. Перевірка наявності студентів та їх підготовки до заняття.

2. Визначення мети та завдання заняття, місця теми в структурі навчальної дисципліни, міждисциплінарних зв'язків, практичної спрямованості навчального матеріалу.

3. Роз'яснити план та порядок проведення заняття, наголосити на особливостях розгляду окремих питань та практичних завдань, що потребують особливої уваги з урахуванням стану законодавства.

II. Порядок проведення основної частини заняття (60 хв.).

1. Поняття кримінально-виконавчого права, його предмета та методу.

У першому питанні необхідно визначити та охарактеризувати предмет та метод кримінально-виконавчого права України.

2. Кримінально-виконавче право України як форма відображення єдиної державної політики у сфері виконання кримінальних покарань.

У другому питанні необхідно визначитися з формами відображення єдиної державної політики у сфері виконання кримінальних покарань.

3. Кримінально-виконавче право та його місце в системі права України.

У третьому питанні необхідно охарактеризувати місце кримінально-виконавчого права в системі права України.

4. Принципи кримінально-виконавчого права України.

З'ясування основних принципів кримінально-виконавчого права України.

III. Порядок проведення заключної частини заняття (15 хв.).

1. Підведення підсумків засвоєння студентами знань теоретичного матеріалу, практичних вмінь і навичок їх використання під час розгляду практичних завдань.

2. Додаткове роз'яснення питань, що викликали певні ускладнення щодо їх розв'язання на практичному занятті.

3. Оцінювання підготовки кожного студента до практичного заняття з аргументацією отриманої оцінки за роботу на занятті.

4. Постановка завдань студентам на самопідготовку до наступних занять.

Тема № 2. Кримінально-виконавче законодавство України

Семінарське заняття: «Кримінально-виконавче законодавство України».

Навчальна мета заняття: перевірити, поглибити та закріпити знання студентів про засади державної політики у сфері кримінально-виконавчого права України, з'ясувати поняття, завдання та принципи кримінально-виконавчого законодавства України, а також визначитися з його видами, структурою та джерелами норм.

Кількість годин – 2 год.

Навчальні питання:

1. Поняття, завдання і принципи кримінально-виконавчого законодавства України.

2. Історія, етапи і фактори розвитку кримінально-виконавчого законодавства України.

3. Види, структура, джерела норм кримінально-виконавчого законодавства України.

4. Конституція України – правова база та джерело розвитку кримінально-виконавчого законодавства.

Методичні вказівки: При роботі по першому питанню слід мати на увазі, що поняття Кримінально-виконавче законодавство — це система нормативноправових актів, що регулюють суспільні відносини, які виникають з приводу та у процесі виконання й відбування кримінальних покарань та застосування до засуджених засобів виправлення і ресоціалізації.

Ст. 5 КВК передбачає, що кримінально-виконавче законодавство, виконання і відбування покарань ґрунтуються на принципах:

- невідворотності виконання і відбування покарань;
- законності;
- справедливості;
- гуманізму;
- демократизму;
- рівності засуджених перед законом;
- поваги до прав і свобод людини;
- взаємної відповідальності держави і засудженого;
- диференціації та індивідуалізації виконання покарань;
- раціонального застосування примусових заходів і стимулювання правослухняної поведінки;
- поєднання покарання з виправним впливом;
- участі громадськості у діяльності органів і установ виконання покарань у випадках, передбачених законом.

Звертаючись до історії, слід помятати, що формування кримінально-виконавчого законодавства України безпосередньо слід пов'язувати із становленням державності Давньої Русі. Декілька редакцій Руської Правди (від XI до XIII ст.), перша з яких була створена за часів правління великого київського князя Ярослава Мудрого (роки правління 1019–1054), початково спиралися на звичаєве дружинне право нинішніх українських земель, яке треба було поширити на північ і схід, для чого ці усні норми було записано вперше відоме нам зведення. Руська Правда відбивала давню практику покарань.

Теми рефератів:

1. Діяльність органів та установ виконання покарань як предмет правового регулювання кримінально-виконавчого законодавства України.
2. Види, структура і джерела норм кримінально-виконавчого законодавства України.
3. Джерела кримінально-виконавчого законодавства України.
4. Актуальні проблеми сучасного розвитку кримінально-виконавчого законодавства України.
5. Система кримінально-виконавчого законодавства України.
6. Механізм реалізації принципів кримінально-виконавчого законодавства України.

Література:

Нормативні акти:

10. Конституція України : від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141. // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
11. Кримінально-виконавчий кодекс [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1129-15#Text>
12. Кримінальний кодекс України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>
13. Про Національну поліцію: закон України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/580-19>.
14. Про державну кримінально-виконавчу службу України: закон України від 23.06.2005 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2713-15#Text>
15. Про адміністративний нагляд за особами, звільненими з місць позбавлення волі: закон України від 01.12.1994 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/264/94-%D0%B2%D1%80#Text>
16. Про соціальну адаптацію осіб, які відбувають чи відбули покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк: закон України від 17.03.2011 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3160-17#Text>
17. Про пробацію: закон України від 05.02.2015 р. № 160-VIII [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/160-19#Text>
18. Правила внутрішнього розпорядку установ виконання покарань, затверджені наказом Міністерства юстиції № 28236/5 від 28.08.2018 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1010-18#Text>

I. Порядок проведення вступу до заняття (5 хв.).

1. Перевірка наявності студентів та їх підготовки до заняття.
2. Визначення мети та завдання заняття, місця теми в структурі навчальної дисципліни, міждисциплінарних зв'язків, практичної спрямованості навчального матеріалу.
3. Роз'яснити план та порядок проведення заняття, наголосити на особливостях розгляду окремих питань та практичних завдань, що потребують особливої уваги з урахуванням стану законодавства.

II. Порядок проведення основної частини заняття (60 хв.).

1. Поняття, завдання і принципи кримінально-виконавчого законодавства України.

У першому питанні необхідно визначити та охарактеризувати поняття, завдання і принципи кримінально-виконавчого законодавства України.

2. Історія, етапи і фактори розвитку кримінально-виконавчого

законодавства України.

У другому питанні необхідно нагадати історію, етапи і фактори розвитку кримінально-виконавчого законодавства України.

3. Види, структура, джерела норм кримінально-виконавчого законодавства України.

У третьому питанні необхідно охарактеризувати види, структура, джерела норм кримінально-виконавчого законодавства України.

4. Конституція України – правова база та джерело розвитку кримінально-виконавчого законодавства.

З'ясування основ правової бази кримінально-виконавчого права України.

III. Порядок проведення заключної частини заняття (15 хв.).

1. Підведення підсумків засвоєння студентами знань теоретичного матеріалу, практичних вмінь і навичок їх використання під час розгляду практичних завдань.

2. Додаткове роз'яснення питань, що викликали певні ускладнення щодо їх розв'язання на практичному занятті.

3. Оцінювання підготовки кожного студента до практичного заняття з аргументацією отриманої оцінки за роботу на занятті.

4. Постановка завдань студентам на самопідготовку до наступних занять.

Тема № 3. Органи і установи кримінально-виконавчої системи України

Навчальна мета заняття: отримати знання та сформувати цілісне уявлення про кримінально-виконавчу систему України, та її інституціональних складових, органів центрального та територіального управління, їх структури і завдань, основ організації процесу управління в органах і установах виконання покарань. Також вивчення цієї теми передбачає набуття знань з питань організації та здійснення прокурорського нагляду та державного, відомчого, демократичного, цивільного контролю за діяльністю органів і установ виконання кримінальних покарань.

Час заняття — 2 год. денна форма навчання, 2 год. заочна форма навчання.

Навчальні питання:

1. Поняття кримінально-виконавчої системи України.
2. Органи і установи виконання кримінальних покарань.
3. Державна кримінально-виконавча служба України, структура та завдання.
4. Основні напрямки діяльності органів і установ виконання покарань.
5. Взаємодія органів та установ виконання покарань з іншими органами держави, підприємствами та установами.
6. Нагляд і контроль за діяльністю органів та установ виконання покарань.

Література:

Нормативні акти:

19. Конституція України : від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141. // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
20. Кримінально-виконавчий кодекс [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1129-15#Text>
21. Кримінальний кодекс України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>
22. Про Національну поліцію: закон України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/580-19>.
23. Про державну кримінально-виконавчу службу України: закон України від 23.06.2005 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2713-15#Text>
24. Про адміністративний нагляд за особами, звільненими з місць позбавлення волі: закон України від 01.12.1994 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/264/94-%D0%B2%D1%80#Text>
25. Про соціальну адаптацію осіб, які відбувають чи відбули покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк: закон України від 17.03.2011 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3160-17#Text>
26. Про пробацію: закон України від 05.02.2015 р. № 160-VIII [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/160-19#Text>
27. Правила внутрішнього розпорядку установ виконання покарань, затверджені наказом Міністерства юстиції № 28236/5 від 28.08.2018 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1010-18#Text>

I. Порядок проведення вступу до заняття (5 хв.).

1. Перевірка наявності студентів та їх підготовки до заняття.
2. Визначення мети та завдання заняття, місця теми в структурі навчальної дисципліни, міждисциплінарних зв'язків, практичної спрямованості навчального матеріалу.
3. Роз'яснити план та порядок проведення заняття, наголосити на особливостях розгляду окремих питань та практичних завдань, що потребують особливої уваги з урахуванням стану законодавства.

II. Порядок проведення основної частини заняття (60 хв.).

1. Поняття кримінально-виконавчої системи України.
У першому питанні необхідно визначити та охарактеризувати завдання, правову основу діяльності кримінально-виконавчої системи України.
2. Органи і установи виконання кримінальних покарань.
У другому питанні необхідно назвати види органів та установ виконання покарань.
3. Державна кримінально-виконавча служба України, структура та завдання.

У третьому питанні необхідно охарактеризувати завдання, правову основу діяльності та структуру Державної кримінально-виконавчої служби України.

4. Основні напрямки діяльності органів і установ виконання покарань.

З'ясування основних положень четвертого питання потребує розкриття правової основи та основних напрямків діяльності органів та установ виконання покарань.

5. Взаємодія органів та установ виконання покарань з іншими органами держави, підприємствами та установами.

У п'ятому питанні необхідно визначити основні напрями взаємодії органів та установ виконання покарань з іншими державними органами та установами.

6. Нагляд і контроль за діяльністю органів та установ виконання покарань.

Шосте питання передбачає розкриття основних форм нагляду за діяльністю органів та установ виконання покарань.

III. Порядок проведення заключної частини заняття (15 хв.).

1. Підведення підсумків засвоєння студентами знань теоретичного матеріалу, практичних вмінь і навичок їх використання під час розгляду практичних завдань.

2. Додаткове роз'яснення питань, що викликали певні ускладнення щодо їх розв'язання на практичному занятті.

3. Оцінювання підготовки кожного студента до практичного заняття з аргументацією отриманої оцінки за роботу на занятті.

4. Постановка завдань студентам на самопідготовку до наступних занять.

Тема № 4. Правовий статус засуджених

Навчальна мета заняття: на підставі зазначених питань, студенти повинні отримати знання та сформувати цілісне уявлення про поняття правового статусу засуджених та його закріплення в кримінально-виконавчому законодавстві України.

Час заняття — 2 год. денна форма навчання.

Навчальні питання:

1. Поняття правового статусу засуджених та його закріплення в кримінально-виконавчому законодавстві України.
2. Основні структурні елементи правового статусу засуджених.
3. Права, обов'язки і законні інтереси засуджених.
4. Дисциплінарна, адміністративна та кримінальна відповідальність засуджених

Література:

Нормативні акти:

1. Конституція України : від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР // Відомості

- Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141. // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Кримінально-виконавчий кодекс [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1129-15#Text>
  3. Кримінальний кодекс України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>
  4. Про державну кримінально-виконавчу службу України: закон України від 23.06.2005 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2713-15#Text>
  5. Про адміністративний нагляд за особами, звільненими з місць позбавлення волі: закон України від 01.12.1994 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/264/94-%D0%B2%D1%80#Text>
  6. Про соціальну адаптацію осіб, які відбувають чи відбули покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк: закон України від 17.03.2011 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3160-17#Text>
  7. Про пробацію: закон України від 05.02.2015 р. № 160-VIII [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/160-19#Text>
  8. Правила внутрішнього розпорядку установ виконання покарань, затверджені наказом Міністерства юстиції № 28236/5 від 28.08.2018 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1010-18#Text>

Основна:

1. Кримінально-виконавче право : підручник / Б.М. Головкін, А.Х.Степанюк, О.В. Лисодєд та ін. ; за заг. ред. Б.М. Головкіна, А.Х. Степанюка. – 2-ге вид., перероб. і допов. – Харків : Право, 2019. – 288 с. — Режим доступу: http://criminology.nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/05/3_kriminalno-vikonavche-pravo_2-2019_.pdf
2. Кримінально-виконавче право України: курс лекцій / В.Ф. Примаченко, В.Г. Хашев, В.В. Шаблистий, С.М. Школа, Л.Г. Якименко; за заг. ред. В.В. Шаблистого. – Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2019. – 236 с.— Режим доступу: <https://er.dduvs.in.ua/xmlui/handle/123456789/4964>
3. Автухов К. А., Гель А. П., Яковець І. С. Кримінально-виконавче право України. Підручник. Київ: Юрінком Інтер. 2020. 432 с.
4. Кернякевич-Танасійчук Ю.В. Кримінально-виконавча політика України: монографія. Івано- Франківськ: Прикарпат. Нац. Ун-т ім. Василя Стефаника, 2019. 336 с.
5. Кримінально-виконавче право України: навч. посіб. / заг. ред. Є. С. Назимко. Київ : ВД «Дакор». 2020. 210 с. Режим доступу: https://book-ye.com.ua/upload/iblock/759/57c3e85e_de53_11eb_8150_0050568ef5e6_6c0e10ea_de55_11eb_8150_0050568ef5e6.pdf

Додаткова:

1. Салаєва, К. Правові підстави забезпечення безпеки засуджених

колаборантів та державних зрадників / Карина Салаєва // Актуальні питання у сучасній науці. – 2024. – № 4 (22). – С. 721-730. – DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6300-2024-4\(22\)-721-730](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2024-4(22)-721-730). Режим доступу: <https://dspace.univd.edu.ua/handle/123456789/20821>

2. Tasks and functions of the subjects of guaranteeing rights of persons sentenced to imprisonment in Ukraine / Serhii Bortnyk, Tatiana Korniakova, Kyrylo Muraviov, Olesia Marchenko // Amazonia Investiga. – 2020. – Vol 9, No 28 (April). – P. 92-99. – DOI: <http://dx.doi.org/10.34069/AI/2020.28.04.11>. Режим доступу: <https://dspace.univd.edu.ua/items/4e7d3d73-f439-48db-8f2f-c9eba1b3691f>

3. Боднар, І. В. Сучасний стан системи установ виконання покарень в Україні / Ігор Володимирович Боднар, Дмитро Юрійович Кондратов // Вісник Кримінологічної асоціації України. - 2021. - No 2 (25). - С. 135-141. Режим доступу: <https://dspace.univd.edu.ua/items/543dd7bb-a944-47db-b986-504f6f4de73e>

4. Anishchenko M, Denysov S., Dnysova T., Palchenkova M., Riabchynska O. Provision of the Right to Health of Convicted and Personnel under Conditions of Prison in Ukraine (Забезпечення права на охорону здоров'я засуджених та персоналу в умовах позбавлення волі). Teikyo Medical Journal. 2021. Vol. 44. No 1. P. 607–613. Режим доступу: <http://dspace.zsmu.edu.ua/bitstream/123456789/14332/1/provision-of-the-right-to-health-of-convicted-and-personnel-under-conditions-of-prison-in-ukraine-60151e023bcc0.pdf>

5. Денисов С. Ф., Заїка Д. Є. Виправлення та ресоціалізація засуджених на території України у ХІХ-ХХ століттях : теоретичні та практичні аспекти // Проблеми законності. Зб. наук. праць. 2021. Вип.153. С.131-154. Режим доступу: <http://plaw.nlu.edu.ua/issue/download/14095/7591>

6. Денисов С. Ф. Заїка Д. Є. Дослідження проблем загальноосвітнього та професійно-технічного навчання засуджених осіб. Права людини та публічне врядування в сучасних умовах : матеріали V Міжнародного правничого форуму, м. Чернівці, 10 червня 2022 р., Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, Чернівці: Технодруку, 2022. С. 158-160.

7. Снітко, М. Є. Тримання осіб, щодо яких обрано запобіжний захід у виді тримання під вартою, в умовах ведення бойових дій / Снітко Микола Євгенович, Кондратов Дмитро Юрійович // Кримінально-виконавча система України та її роль у розбудові правової і соціальної держави: матеріали ІХ заоч. Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Чернігів, 17 черв. 2022 р.) / М-во юстиц. України, Акад. Держ. пенітенціар. служби. – Чернігів: Академія ДПтС, 2022. – С. 133-136. Режим доступу: <https://dspace.univd.edu.ua/items/0eb9a1a3-585c-4553-aa8b-54d644100ef1>

І. Порядок проведення вступу до заняття (5 хв.).

1. Перевірка наявності студентів та їх підготовки до заняття.

2. Визначення мети та завдання заняття, місця теми в структурі навчальної дисципліни, міждисциплінарних зв'язків, практичної спрямованості навчального матеріалу.

3. Роз'яснити план та порядок проведення заняття, наголосити на особливостях розгляду окремих питань та практичних завдань, що потребують особливої уваги з урахуванням стану законодавства.

II. Порядок проведення основної частини заняття (60 хв.)

1. Поняття правового статусу засуджених та його закріплення в кримінально-виконавчому законодавстві України.

У першому питанні необхідно охарактеризувати поняття «правовий статус засуджених», розкрити його зміст. Назвати основні права та обов'язки засуджених закріплені у КВК. Необхідно з'ясувати механізм встановлення правового статусу засуджених до якого входить: конкретизація, обмеження, збереження загального статусу громадянина, та надання йому спеціальних прав та обов'язків.

2. Основні структурні елементи правового статусу засуджених.

Розкриваючи друге питання, необхідно надати поняття та розкрити зміст суб'єктивних прав, законних інтересів та юридичних обов'язків засуджених.

3. Права, обов'язки і законні інтереси засуджених.

У третьому питанні слід охарактеризувати правовий статус засуджених до окремих видів покарань.

4. Дисциплінарна, адміністративна та кримінальна відповідальність засуджених.

Для вивчення четвертого питання слід мати на увазі різні категорії засуджених до яких у відповідних умовах і встановленому чинним кримінально-виконавчим кодексом (ст. 40, 46, 54, 68-70, 82 83, 132-135, 145, 146, 151-1 КВК) і кримінальним кодексом (ст. 389-395 КК) порядку застосовуються заходи і міри дисциплінарного, адміністративного або кримінального примусу.

III. Порядок проведення заключної частини заняття (15 хв.).

1. Підведення підсумків засвоєння студентами знань теоретичного матеріалу, практичних вмінь і навичок їх використання під час розгляду практичних завдань.

2. Додаткове роз'яснення питань, що викликали певні ускладнення щодо їх розв'язання на практичному занятті.

3. Оцінювання підготовки кожного студента до практичного заняття з аргументацією отриманої оцінки за роботу на занятті.

4. Постановка завдань студентам на самопідготовку до наступних занять.

Тема № 5. «Класифікація і розподіл засуджених за видами установ виконання покарань».

Семінарське заняття: «Класифікація і розподіл засуджених за видами установ виконання покарань, пов'язаних з позбавленням волі».

Навчальна мета заняття: перевірити, поглибити та закріпити знання курсантів (слухачів) про поняття класифікації засуджених та її значення для

розподілу засуджених на окремі групи з метою визначення виду установи виконання покарання, а також створення сприятливих умов для виправлення і ресоціалізації засуджених.

Кількість годин – 2 год. для денної форми навчання.

Навчальні питання:

1. Поняття класифікації засуджених до позбавлення волі. Значення та цілі класифікації засуджених до позбавлення волі.
2. Основні види критеріїв класифікації.
3. Розподіл та направлення засуджених для відбування покарання.

Методичні вказівки: В ході підготовки до першого питання, слід звернути увагу на те, що класифікація засуджених передбачає їх розподіл на відносно однорідні категорії в залежності від різних критеріїв та особливостей особи засудженого. Вона створює необхідні передумови для реалізації принципу диференціації та індивідуалізації виправно-виховного впливу на засуджених, у значній мірі впливає на формування системи виправних і виховних установ, забезпечує ізоляцію різних за ступенем суспільної небезпечності та характеру поведінки категорії засуджених.

Розглядаючи друге питання, необхідно звернути увагу на те, що класифікація засуджених доволі тісно пов'язана з видами кримінальних правопорушень у кримінальному праві (ст. 12 КК України), з формами вини при вчиненні кримінальних правопорушень (ст. 25 КК України), з віком, з якого настає кримінальна відповідальність (ст. 22 КК України) та іншими кримінально-правовими інститутами, які виступають в якості критеріїв класифікації.

Треба пам'ятати, що у юридичній літературі традиційно виділяють дві класифікаційні системи: - юридичну (зовнішню або первинну); - психолого-педагогічну (внутрішню або вторинну). І первинна і вторинна класифікація є двома самостійними видами, що впливають одна з іншої в процесі виконання покарання, однак мають різні цілі та первинна класифікація детермінує вторинну.

Первинна класифікація засуджених проводиться міжрегіональними комісіями міжрегіональних управлінь з питань виконання кримінальних покарань та пробації Міністерства юстиції України, шляхом визначення колонії певного рівня безпеки, для створення оптимальних умов реалізації кари та індивідуального попередження і безпосередньо місця, тобто конкретної місцевості, де знаходиться ця колонія.

Вторинна класифікація, як правило, проводиться безпосередньо адміністрацією виправних та виховних установ.

Окрім цього, іншими критеріями класифікації можуть бути: ступінь педагогічної занедбаності засудженого; фізіологічні та соціальні особливості засудженого і т.п.

Стосовно третього питання, а саме розподілу засуджених, треба мати на увазі, що він здійснюється згідно з їх класифікацією ДКВС України, а не судом,

як раніше було передбачено кримінальним законодавством України.

Стосовно осіб, позбавлених волі, ДКВС розроблена і прийнята відповідна інструкція з питань розподілу, направлення і переведення для відбування покарання засуджених до позбавлення волі як на певний строк, так і довічного, що здійснюється Регіональними комісіями з цих питань, які утворюються в територіальних органах управління ДКВС України з питань виконання покарань.

Усі спірні питання та непорозуміння щодо розподілу, направлення та переведення для відбування покарання засуджених розглядаються Апеляційною комісією з цих питань, яка утворюється безпосередньо центральним органом управління ДКВС.

Крім того, слід знати особливості розподілу деяких категорій засуджених за індивідуальними та персональними нарядами ДКВС, а також категорії засуджених, що направляються відбувати покарання без відповідних нарядів та залишаються у СІЗО.

Теми рефератів:

1. Проблеми ефективності існуючої системи класифікації засуджених до позбавлення волі.
2. Місце відбування покарання у виді позбавлення волі і правове регулювання розподілу засуджених по видам виправних установ.
3. Структурні дільниці виправних і виховних колонії та їх призначення.
4. Особливості відбування покарання у виді довічного позбавлення волі.
5. Смертна кара: роздуми «за» та «проти».

Література:

Нормативні акти:

1. Конституція України : від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141. // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Кримінально-виконавчий кодекс [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1129-15#Text>
3. Кримінальний кодекс України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>
4. Про Національну поліцію: закон України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/580-19>.
5. Про державну кримінально-виконавчу службу України: закон України від 23.06.2005 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2713-15#Text>
6. Про соціальну адаптацію осіб, які відбувають чи відбули покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк: закон України від 17.03.2011 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3160-17#Text>
7. Про попереднє ув'язнення: закон України від 30.06.1993 № 3352-ХП [Електронний ресурс]. — Режим доступу:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3352-12#Text>

8. Правила внутрішнього розпорядку установ виконання покарань, затверджені наказом Міністерства юстиції № 28236/5 від 28.08.2018 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1010-18#Text>

Основна:

1. Кримінально-виконавче право : підручник / Б.М. Головкін, А.Х.Степанюк, О.В. Лисодєд та ін. ; за заг. ред. Б.М. Головкіна, А.Х. Степанюка. — 2-ге вид., перероб. і допов. — Харків : Право, 2019. — 288 с. — Режим доступу: http://criminology.nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/05/3_kriminalno-vikonavche-pavo_2-2019_.pdf

2. Кримінально-виконавче право України: курс лекцій / В.Ф. Примаченко, В.Г. Хашев, В.В. Шаблистий, С.М. Школа, Л.Г. Якименко; за заг. ред. В.В. Шаблистого. — Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2019. — 236 с.— Режим доступу: <https://er.dduvs.in.ua/xmlui/handle/123456789/4964>

3. Автухов К. А., Гель А. П., Яковець І. С. Кримінально-виконавче право України. Підручник. Київ: Юрінком Інтер. 2020. 432 с.

4. Кернякевич-Танасійчук Ю.В. Кримінально-виконавча політика України: монографія. Івано- Франківськ: Прикарпат. Нац. Ун-т ім. Василя Стефаника, 2019. 336 с.

5. Кримінально-виконавче право України: навч. посіб. / заг. ред. Є. С. Назимко. Київ : ВД «Дакор». 2020. 210 с. Режим доступу: https://book-ye.com.ua/upload/iblock/759/57c3e85e_de53_11eb_8150_0050568ef5e6_6c0e10ea_de55_11eb_8150_0050568ef5e6.pdf

Додаткова:

1. Канібер Ю. М. Кореляція показників рецидивної злочинності з результатами діяльності виховних колоній [Електронний ресурс] / Канібер Ю. М. // Порівняльно-аналітичне право. — 2019. — № 2. — С. 203-207. — Режим доступу: <https://dspace.univd.edu.ua/items/5166c494-529c-4751-838e-afc4a2a39dc3>

2. Салаєва, К. Правові підстави забезпечення безпеки засуджених колаборантів та державних зрадників / Карина Салаєва // Актуальні питання у сучасній науці. — 2024. — № 4 (22). — С. 721-730. — DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6300-2024-4\(22\)-721-730](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2024-4(22)-721-730). — Режим доступу: <https://dspace.univd.edu.ua/handle/123456789/20821>

3. Tasks and functions of the subjects of guaranteeing rights of persons sentenced to imprisonment in Ukraine / Serhii Bortnyk, Tatiana Korniakova, Kyrylo Muraviov, Olesia Marchenko // Amazonia Investiga. — 2020. — Vol 9, No 28 (April). — P. 92-99. — DOI: <http://dx.doi.org/10.34069/AI/2020.28.04.11>. — Режим доступу: <https://dspace.univd.edu.ua/items/4e7d3d73-f439-48db-8f2f-c9eba1b3691f>

4. Боднар, І. В. Сучасний стан системи установ виконання покарань в Україні / Ігор Володимирович Боднар, Дмитро Юрійович Кондратов // Вісник Кримінологічної асоціації України. - 2021. - № 2 (25). - С. 135-141. Режим

доступу: <https://dspace.univd.edu.ua/items/543dd7bb-a944-47db-b986-504f6f4de73e>

5. Денисов С. Ф., Заїка Д. Є. Проблеми виконання покарання у виді позбавлення волі в слідчих ізоляторах України. Наукові читання, присвячені пам'яті професора Т. А. Денисової: збірник матеріалів (м. Запоріжжя, 10 березня 2022 р.) Класичний приватний університет. Запоріжжя : КПУ, 2022. С. 128-131.

Режим доступу: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/d9660b81-67b4-4984-be8b-5fccc6436494/content>

6. Денисов С. Ф., Заїка Д. Є. Дострокове звільнення засуджених до позбавлення волі з метою залучення до участі в бойових діях. Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка. 2022 № 3. С. 75-86. Режим доступу: <https://dspace.univd.edu.ua/items/531abad0-33db-4c5c-8e53-ee5e94aa010a>

7. Снітко, М. Є. Тримання осіб, щодо яких обрано запобіжний захід у виді тримання під вартою, в умовах ведення бойових дій / Снітко Микола Євгенович, Кондратов Дмитро Юрійович // Кримінально-виконавча система України та її роль у розбудові правової і соціальної держави: матеріали ІХ заоч. Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Чернігів, 17 черв. 2022 р.) / М-во юстиц. України, Акад. Держ. пенітенціар. служби. – Чернігів: Академія ДПтС, 2022. – С. 133-136. Режим доступу: <https://dspace.univd.edu.ua/items/0eb9a1a3-585c-4553-aa8b-54d644100ef1>

8. Жданова, І. В. Психологічний супровід в установах виконання покарань / Ірина Вячеславівна Жданова, Аліна Юріївна Сидоренко // Особистість, суспільство, війна: тези доп. учасників міжнар. психолог. форуму (м. Харків, 7 квіт. 2023 р.) / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. – Харків, 2023. – С. 84-86. Режим доступу: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/a557e22a-e90e-4a65-80b9-e55122befda3/content>

Тема № 6. Поняття та правове регулювання режиму в місцях позбавлення волі

Навчальна мета заняття: отримати знання про поняття, мету та функції режиму в колоніях та його основні вимоги і засоби забезпечення.

Час заняття — 2 год. денна форма навчання, 2 год. заочна форма навчання.

Навчальні питання:

1. Поняття, цілі та функції режиму в місцях позбавлення волі. Основні вимоги режиму і засоби його забезпечення в установах виконання покарань. Законодавче регулювання режиму в установах виконання покарань.

2. Підстави здійснення оперативно-розшукової діяльності і використання технічних засобів нагляду в установах виконання покарань.
3. Правила внутрішнього розпорядку в установах виконання покарань.
4. Режим особливих умов в колоніях та підстави застосування заходів фізичного впливу, спеціальних засобів і зброї.

Література:

Нормативні акти:

1. Конституція України : від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141. // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Кримінально-виконавчий кодекс [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1129-15#Text>
3. Кримінальний кодекс України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>
4. Про Національну поліцію: закон України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/580-19>.
5. Про державну кримінально-виконавчу службу України: закон України від 23.06.2005 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2713-15#Text>
6. Про соціальну адаптацію осіб, які відбувають чи відбули покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк: закон України від 17.03.2011 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3160-17#Text>
7. Про попереднє ув'язнення: закон України від 30.06.1993 № 3352-ХП [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3352-12#Text>
8. Правила внутрішнього розпорядку установ виконання покарань, затверджені наказом Міністерства юстиції № 28236/5 від 28.08.2018 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1010-18#Text>

Основна:

1. Кримінально-виконавче право : підручник / Б.М. Головкін, А.Х.Степанюк, О.В. Лисодєд та ін. ; за заг. ред. Б.М. Головкіна, А.Х. Степанюка. – 2-ге вид., перероб. і допов. – Харків : Право, 2019. – 288 с. — Режим доступу: http://criminology.nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/05/3_kriminalno-vikonavche-pavo_2-2019_.pdf
2. Кримінально-виконавче право України: курс лекцій / В.Ф. Примаченко, В.Г. Хашев, В.В. Шаблистий, С.М. Школа, Л.Г. Якименко; за заг. ред. В.В. Шаблистого. – Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2019. – 236 с.— Режим доступу: <https://er.dduvs.in.ua/xmlui/handle/123456789/4964>
3. Автухов К. А., Гель А. П., Яковець І. С. Кримінально-виконавче право

України. Підручник. Київ: Юрінком Інтер. 2020. 432 с.

4. Кернякевич-Танасійчук Ю.В. Кримінально-виконавча політика України: монографія. Івано-Франківськ: Прикарпат. Нац. Ун-т ім. Василя Стефаника, 2019. 336 с.

5. Кримінально-виконавче право України: навч. посіб. / заг. ред. Є. С. Назимко. Київ : ВД «Дакор». 2020. 210 с. Режим доступу: https://book-ye.com.ua/upload/iblock/759/57c3e85e_de53_11eb_8150_0050568ef5e6_6c0e10ea_de55_11eb_8150_0050568ef5e6.pdf

Додаткова:

1. Канібер Ю. М. Кореляція показників рецидивної злочинності з результатами діяльності виховних колоній [Електронний ресурс] / Канібер Ю. М. // Порівняльно-аналітичне право. — 2019. — № 2. — С. 203-207. — Режим доступу: <https://dspace.univd.edu.ua/items/5166c494-529c-4751-838e-afc4a2a39dc3>

2. Салаєва, К. Правові підстави забезпечення безпеки засуджених колаборантів та державних зрадників / Карина Салаєва // Актуальні питання у сучасній науці. — 2024. — № 4 (22). — С. 721-730. — DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6300-2024-4\(22\)-721-730](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2024-4(22)-721-730). Режим доступу: <https://dspace.univd.edu.ua/handle/123456789/20821>

3. Tasks and functions of the subjects of guaranteeing rights of persons sentenced to imprisonment in Ukraine / Serhii Bortnyk, Tatiana Korniakova, Kyrylo Muraviov, Olesia Marchenko // Amazonia Investiga. — 2020. — Vol 9, No 28 (April). — P. 92-99. — DOI: <http://dx.doi.org/10.34069/AI/2020.28.04.11>. Режим доступу: <https://dspace.univd.edu.ua/items/4e7d3d73-f439-48db-8f2f-c9eba1b3691f>

4. Боднар, І. В. Сучасний стан системи установ виконання покарнь в Україні / Ігор Володимирович Боднар, Дмитро Юрійович Кондратов // Вісник Кримінологічної асоціації України. - 2021. - № 2 (25). - С. 135-141. Режим доступу: <https://dspace.univd.edu.ua/items/543dd7bb-a944-47db-b986-504f6f4de73e>

5. Денисов С. Ф., Заїка Д. Є. Проблеми виконання покарання у виді позбавлення волі в слідчих ізоляторах України. Наукові читання, присвячені пам'яті професора Т. А. Денисової: збірник матеріалів (м. Запоріжжя, 10 березня 2022 р.) Класичний приватний університет. Запоріжжя : КПУ, 2022. С. 128-131. Режим доступу: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/d9660b81-67b4-4984-be8b-5fccc6436494/content>

6. Денисов С. Ф., Заїка Д. Є. Дострокове звільнення засуджених до позбавлення волі з метою залучення до участі в бойових діях. Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка. 2022 № 3. С. 75-86. Режим доступу: <https://dspace.univd.edu.ua/items/531abad0-33db-4c5c-8e53-ee5e94aa010a>

7. Снітко, М. Є. Тримання осіб, щодо яких обрано запобіжний захід у виді тримання під вартою, в умовах ведення бойових дій / Снітко Микола Євгенович, Кондратов Дмитро Юрійович // Кримінально-виконавча система України та її роль у розбудові правової і соціальної держави: матеріали IX заоч.

Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Чернігів, 17 черв. 2022 р.) / М-во юстиц. України, Акад. Держ. пенітенціар. служби. – Чернігів: Академія ДПтС, 2022. – С. 133-136. Режим доступу: <https://dspace.univd.edu.ua/items/0eb9a1a3-585c-4553-aa8b-54d644100ef1>

8. Жданова, І. В. Психологічний супровід в установах виконання покарань / Ірина Вячеславівна Жданова, Аліна Юріївна Сидоренко // Особистість, суспільство, війна: тези доп. учасників міжнар. психолог. форуму (м. Харків, 7 квіт. 2023 р.) / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. – Харків, 2023. – С. 84-86. Режим доступу: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/a557e22a-e90e-4a65-80b9-e55122befda3/content>

I. Порядок проведення вступу до заняття (5 хв.).

1. Перевірка наявності студентів та їх підготовки до заняття.

2. Визначення мети та завдання заняття, місця теми в структурі навчальної дисципліни, міждисциплінарних зв'язків, практичної спрямованості навчального матеріалу.

3. Роз'яснити план та порядок проведення заняття, наголосити на особливостях розгляду окремих питань та практичних завдань, що потребують особливої уваги з урахуванням стану законодавства.

II. Порядок проведення основної частини заняття (60 хв.).

1. Поняття, цілі та функції режиму в місцях позбавлення волі. Основні вимоги режиму і засоби його забезпечення в установах виконання покарань. Законодавче регулювання режиму в установах виконання покарань.

У першому питанні необхідно визначити поняття, цілі та функції режиму в місцях позбавлення волі як основного засобу виправлення і ресоціалізації засуджених, що закріплює ч.3 ст. 6 КВК.

2. Підстави здійснення оперативно-розшукової діяльності і використання технічних засобів нагляду в установах виконання покарань.

При дослідженні другого питання потребує зазначення правової основи здійснення оперативно-розшукової діяльності і використання технічних засобів нагляду в установах виконання покарань.

3. Правила внутрішнього розпорядку в установах виконання покарань.

Вивчення третього питання потребує визначення структури та змісту правила внутрішнього розпорядку в установах виконання покарань.

4. Режим особливих умов в колоніях та підстави застосування заходів фізичного впливу, спеціальних засобів і зброї.

У четвертому питанні слід охарактеризувати та зазначити правову основу режиму особливих умов в колоніях та підстави застосування заходів фізичного впливу, спеціальних засобів і зброї.

III. Порядок проведення заключної частини заняття (15 хв.).

1. Підведення підсумків засвоєння студентами знань теоретичного матеріалу, практичних вмінь і навичок їх використання під час розгляду практичних завдань.

2. Додаткове роз'яснення питань, що викликали певні ускладнення щодо

їх розв'язання на практичному занятті.

3. Оцінювання підготовки кожного студента до практичного заняття з аргументацією отриманої оцінки за роботу на занятті.

4. Постановка завдань студентам на самопідготовку до наступних занять.

Тема № 7. «Правове регулювання праці, матеріально-побутового і медикосанітарного забезпечення засуджених».

Семінарське заняття: «Правове регулювання праці, матеріальнопобутового і медико-санітарного забезпечення засуджених».

Навчальна мета заняття: перевірити, поглибити та закріпити знання студентів про організацію, цілі, умови та оплату праці засуджених до позбавлення волі, загальноосвітнє і професійно-технічне навчання, а також матеріально-побутове і медико-санітарне забезпечення засуджених.

Кількість годин – 4 год. денна форма навчання, 2 год. заочна форма навчання

Навчальні питання:

1. Організація, цілі, умови і оплата праці засуджених до позбавлення волі.
2. Загальноосвітнє і професійно-технічне навчання.
3. Матеріально-побутове і медико-санітарне забезпечення засуджених.

Методичні вказівки: Розглядаючи перше питання, слід мати на увазі, що мірилом соціального становища людини у суспільстві є будь-який різновид соціально-корисної праці, а її результати визначають людину серед інших як у матеріальному так і в моральному відношенні.

Не є виключеннями і засуджені, адже в ст. 43 Конституції закріплено право всіх громадян (а засуджені продовжують бути ними незалежно від вчиненого злочину чи строку покарання) на працю.

Це право, яке є складовою їхнього статусу, крім іншого, передбачає і обов'язок адміністрації місць позбавлення волі працевлаштувати всіх засуджених і забезпечити їм оплату праці у відповідності з нормами, які діють у народному господарстві.

Треба пам'ятати, що праця засуджених у місцях позбавлення волі врегульована ст.ст. 118-122 КВК України. Далі рекомендується більш детально опрацювати зміст вказаних норм кримінально-виконавчого законодавства. При підготовці до другого питання необхідно звернути увагу на те, що право засуджених на освіту посідає важливе місце в системі їх прав, оскільки воно забезпечує всебічний розвиток особистості як найвищої соціальної цінності суспільства. Так, відповідно до положень ч. 1 ст. 107 КВК України засуджені, які відбувають покарання у виді позбавлення волі, мають право одержувати освіту відповідно до законодавства про освіту, крім того, згідно з ч. 1 ст. 125 КВК України у колоніях відповідно до законів України «Про освіту» і «Про

загальну середню освіту» для засуджених забезпечується доступність і безоплатність здобуття повної загальної середньої освіти.

Далі рекомендується більш детально опрацювати зміст вказаних нормативно-правові акти. Стосовно професійного навчання засуджених, то воно проводиться серед тих, хто не має професії, або з метою оволодіння суміжною професією, чи підвищення виробничої кваліфікації. Відповідно до чинного законодавства, професійно-технічна освіта здійснюється у рамках освітніх програм встановленого зразка.

Навчання професії здійснюється за загальними освітніми стандартами і програмами, адаптованими до умов позбавлення волі з урахуванням специфіки тих, хто навчається, вимог режиму та розпорядку дня. Дана форма підготовки робітничих кадрів є найбільш фундаментальною, що надає можливість засудженим після звільнення більш успішно адаптуватися в умовах волі та ринкових відносин.

В установах виконання покарань здійснюється два види професійного навчання засуджених: 1) навчання у професійно-технічних центрах; 2) навчання на виробництві установи. Треба мати на увазі, що організація професійно-технічного навчання засуджених має свої особливості залежно від рівня безпеки виправної колонії. Так, у виправних колоніях максимального рівня безпеки для засуджених, які відбувають довічне позбавлення волі, професійно-технічні училища не створюються. Засуджені, які тримаються у них, отримують професійну підготовку у процесі трудової діяльності безпосередньо на виробництві у формі індивідуального чи бригадного навчання. Відносно підготовки до третього питання теми, слід виходити з того, що умови відбування покарання в колоніях врегульовані главою 17 КВК України. Зокрема, згідно зі ст. 115 КВК України, особам, які відбувають покарання у виправних і виховних колоніях, створюються необхідні житлово-побутові умови, що відповідають правилам санітарії та гігієни.

Питання медикосанітарного забезпечення засуджених до позбавлення волі врегульовано ст. 116 КВК України, тому далі рекомендується більш детально опрацювати зміст вказаних норм кримінально-виконавчого законодавства.

Питання цільових виступів:

1. Роль і місце підприємств виправних і виховних колоній у загальнодержавній економіці України.
2. Пенітенціарна медицина як специфічна галузь медицини.

Теми рефератів:

1. Соціально-економічні проблеми використання праці засуджених до позбавлення волі.
2. Специфіка організації працевлаштування різних категорій засуджених до позбавлення волі.

Література:

1. Про освіту: закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII // База даних

«Законодавство України»/Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (дата звернення: 20.06.2024).

2. Про повну загальну середню освіту: закон України від 16.01.2020 № 463-IX // База даних «Законодавство України»/Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20> (дата звернення: 20.06.2024).

3. Про професійну (професійно-технічну) освіту: закон України від 16.01.2020 № 463-IX // База даних «Законодавство України»/Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/103/98-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 20.06.2024).

4. Кримінально-виконавче право України [у схема та таблицях]: навч. посібник / За заг. ред. проф. В. І. Олефіра та проф. О. Г. Колба. Київ, 2016. 264 с.

5. Кримінально-виконавче право України. Загальна та Особлива частини: підручник / О. М. Литвинов, А. Х. Степанюк, І. С. Яковець, К. А. Автухов, А. П. Гель, С. В. Лосич, Є. С. Назимко; за заг. ред. д.ю.н., проф. О. М. Литвинова та д.ю.н., проф. А. Х. Степанюка. Київ: ВД «Дакор», 2015. 632 с.

6. Кримінально-виконавче право України: курс лекцій / В. Ф. Примаченко, В. Г. Хашев, В. В. Шаблистий, С. М. Школа, Л. Г. Якименко; за заг. ред. В. В. Шаблистого. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2019. 236 с.

7. Кримінально-виконавче право України: підручник: ТОМ I (у 2-х т.) / [Музика А. А., Конопельський В. Я., Письменський Є. О. та ін.]; за заг. ред. дра юрид. наук, проф. Є. Ю. Бараша. Київ: Нац. акад. внутр. справ, ФОП Кандиба Т. П. 2018. 364 с.

8. Кримінально-виконавче право України: підручник: ТОМ II (у 2-х т.) / [Музика А. А., Конопельський В. Я., Письменський Є. О. та ін.]; за заг. ред. дра юрид. наук, проф. Є. Ю. Бараша. Київ: Нац. акад. внутр. справ, ФОП Кандиба Т. П. 2018. 622 с.

9. Кримінально-виконавче право: навч. посіб. (відповіді на екзаменаційні питання та питання до практичних занять) / К. А. Автухов; за заг. ред. А. Х. Степанюка. Харків: Право, 2016. 158 с.

10. Кримінально-виконавче право: навч.-практ. посіб. для підгот. до іспиту аспірантів, здобувачів та студентів / К. А. Автухов; за заг. ред. А. Х. Степанюка. Харків: Право, 2016. 157 с.

11. Кримінально-виконавче право: навчальний посібник / Гритенко О. А., Конопельський В. Я., Резніченко Г. С. Одеса: ОДУВС, 2019. 272 с.

12. Кримінально-виконавче право: підручник / В. В. Голіна, А. Х. Степанюк, О. В. Лисодєд та ін.; за ред. В. В. Голіни і А. Х. Степанюка. Х.: Право, 2015. 392 с.

13. Богатирьов І. Г., Лісіцков О. В. Кримінально-виконавче право України: підручник. Київ: ВД «Дакор», 2014. 376 с.

14. Карелін В. В. Гарантії дотримання правових принципів застосування заходів заохочення та стягнення під час виконання покарання у виді позбавлення волі. Кримінально-виконавча система: Вчора. Сьогодні. Завтра. 2017. № 2. С. 133-141.

15. Кревсун О. М., Турчина О. С. Праця засуджених до позбавлення волі в

сучасних умовах. Науковий вісник Херсонського державного університету. 2014. Вип. 6-1. Т. 3. С. 131-134.

16. Стулов О. Правова регламентація працевикористання засуджених до позбавлення волі: погляд крізь призму Конституції України. Підприємництво, господарство і право. 2016. № 8. С. 160-163. 19. Шумна Л. Особливості праці засуджених до позбавлення волі: і право, і обов'язок. Вісник Пенітенціарної асоціації України. 2018. № 2. 160-167.

4. Рекомендована література (основна, допоміжна), інформаційні ресурси в Інтернеті

Нормативні акти

1. Конституція України : від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141. // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Кримінально-виконавчий кодекс [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1129-15#Text>
3. Кримінальний кодекс України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>
4. Про Національну поліцію: закон України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/580-19>.
5. Про державну кримінально-виконавчу службу України: закон України від 23.06.2005 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2713-15#Text>
6. Про адміністративний нагляд за особами, звільненими з місць позбавлення волі: закон України від 01.12.1994 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/264/94-%D0%B2%D1%80#Text>
7. Про соціальну адаптацію осіб, які відбувають чи відбули покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк: закон України від 17.03.2011 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3160-17#Text>
8. Про виконавче провадження: закон України від 02.06.2016 р. № 1404-V-III [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1404-19#Text>
9. Про пробацію: закон України від 05.02.2015 р. № 160-VIII [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/160-19#Text>
10. Про попереднє ув'язнення: закон України від 30.06.1993 № 3352-XII [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3352-12#Text>
11. Про застосування амністії в Україні: закон України від 01.10.1996 № 392/96-ВР [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392/96-%D0%B2%D1%80#Text>

12. Положення про порядок здійснення помилювання, затверджене Указом Президента України від 21 квітня 2015 р. № 223/2015 «[Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/223/2015#Text>
13. Порядок організації надання медичної допомоги засудженим до позбавлення волі, затверджений наказом Міністерства юстиції України, Міністерства охорони здоров'я України від 15.08.2014 г № 1348/5/572 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0990-14#Text>
14. Правила внутрішнього розпорядку установ виконання покарань, затверджені наказом Міністерства юстиції № 28236/5 від 28.08.2018 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1010-18#Text>

Основна література:

1. Кримінально-виконавче право : підручник / Б.М. Головкін, А.Х.Степанюк, О.В. Лисодєд та ін. ; за заг. ред. Б.М. Головкіна, А.Х. Степанюка. — 2-ге вид., перероб. і допов. — Харків : Право, 2019. — 288 с. — Режим доступу: http://criminology.nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/05/3_kriminalno-vikonavche-pravo-2-2019.pdf
2. Кримінально-виконавче право України: курс лекцій / В.Ф. Примаченко, В.Г. Хашев, В.В. Шаблистий, С.М. Школа, Л.Г. Якименко; за заг. ред. В.В. Шаблистого. — Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2019. — 236 с. Режим доступу: <https://er.dduvs.in.ua/xmlui/handle/123456789/4964>
3. Автухов К. А., Гель А. П., Яковець І. С. Кримінально-виконавче право України. Підручник. Київ: Юрінком Інтер. 2020. 432 с.
4. Кернякевич-Танасійчук Ю.В. Кримінально-виконавча політика України: монографія. Івано- Франківськ: Прикарпат. Нац. Ун-т ім. Василя Стефаника, 2019. 336 с.
5. Кримінально-виконавче право України: навч. посіб. / заг. ред. Є. С. Назимко. Київ : ВД «Дакор». 2020. 210 с. Режим доступу: https://book-ye.com.ua/upload/iblock/759/57c3e85e_de53_11eb_8150_0050568ef5e6_6c0e10ea_de55_11eb_8150_0050568ef5e6.pdf

Додаткова література:

1. Канібер Ю. М. Кореляція показників рецидивної злочинності з результатами діяльності виховних колоній [Електронний ресурс] / Канібер Ю. М. // Порівняльно-аналітичне право. — 2019. — № 2. — С. 203-207. — Режим доступу: <https://dspace.univd.edu.ua/items/5166c494-529c-4751-838e-afc4a2a39dc3>
2. Кудіна, Ю. О. Законодавство про досудову пробацію пострадянських країн / Юлія Олександрівна Кудіна // Актуальні проблеми сучасної науки в дослідженнях молодих учених : тези доп. учасників наук.-практ. конф. з нагоди святкування Дня науки, відзначення Дня Європи та 70-річчя заснування Ради Європи (м. Харків, 16 трав. 2019 р.) / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр.

справ. - Харків, 2019. — С. 97-102. Режим доступу: <https://dspace.univd.edu.ua/items/bc38f1ec-d7cc-47a6-b560-b179f08600b0>

3. Почанська, О. С. Класифікація гарантій прав громадян, засуджених до позбавлення волі в Україні / Почанська Олена Сергіївна // Наше право. — 2020. - № 3. - С. 163–170. -DOI 10.32782/LAW.2020.3.26.

4. Tasks and functions of the subjects of guaranteeing rights of persons sentenced to imprisonment in Ukraine / Serhii Bortnyk, Tatiana Kornikova, Kyrylo Muraviov, Olesia Marchenko // Amazonia Investiga. – 2020. – Vol 9, No 28 (April). – P. 92-99. – DOI: <http://dx.doi.org/10.34069/AI/2020.28.04.11>. Режим доступу: <https://dspace.univd.edu.ua/items/4e7d3d73-f439-48db-8f2f-c9eba1b3691f>

5. Боднар, І. В. Сучасний стан системи установ виконання покарань в Україні / Ігор Володимирович Боднар, Дмитро Юрійович Кондратов // Вісник Кримінологічної асоціації України. - 2021. - № 2 (25). - С. 135-141. Режим доступу: <https://dspace.univd.edu.ua/items/543dd7bb-a944-47db-b986-504f6f4de73e>

6. Anishchenko M, Denysov S., Dnysova T., Palchenkova M., Riabchynska O. Provision of the Right to Health of Convicted and Personnel under Conditions of Prison in Ukraine (Забезпечення права на охорону здоров'я засуджених та персоналу в умовах позбавлення волі). Teikyo Medical Journal. 2021. Vol. 44. № 1. Р. 607–613. Режим доступу: <http://dspace.zsmu.edu.ua/bitstream/123456789/14332/1/provision-of-the-right-to-health-of-convicted-and-personnel-under-conditions-of-prison-in-ukraine-60151e023bcc0.pdf>

7. Денисов С. Ф., Заїка Д. Є. Виправлення та ресоціалізація засуджених на території України у XIX-XX століттях : теоретичні та практичні аспекти // Проблеми законності. Зб. наук. праць. 2021. Вип.153. С.131-154. Режим доступу: <http://plaw.nlu.edu.ua/issue/download/14095/7591>

8. Денисов С. Ф., Заїка Д. Є. Щодо ресоціалізації та реінтеграції засуджених за проектом Кримінального кодексу України // Мультидисциплінарні наукові дослідження і інновації: зб. матеріалів Міжнар. наук.-практ. конф., м. Куновіце, Чеська Республіка 17-18 листопада 2021 р. Куновіце : Академія ГУСПОЛ, 2021. С.19-23.

9. Денисов С. Ф., Заїка Д. Є. Виправлення та ресоціалізація засуджених та суміжні поняття // Проблеми законності : зб. наук. праць. 2021. №155. С.182-207. Режим доступу: <http://plaw.nlu.edu.ua/article/download/240934/244980/568717>

10. Денисов С. Ф., Заїка Д. Є. Проблеми виконання покарання у виді позбавлення волі в слідчих ізоляторах України. Наукові читання, присвячені пам'яті професора Т. А. Денисової: збірник матеріалів (м. Запоріжжя, 10 березня 2022 р.) Класичний приватний університет. Запоріжжя : КПУ, 2022. С. 128-131. Режим доступу: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/d9660b81-67b4-4984-be8b-5fccc6436494/content>

11. Денисов С. Ф. Заїка Д. Є. Дослідження проблем загальноосвітнього та професійно-технічного навчання засуджених осіб. Права людини та публічне

врядування в сучасних умовах : матеріали V Міжнародного правничого форуму, м. Чернівці, 10 червня 2022 р., Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, Чернівці: Технодрук, 2022. С. 158-160.

12. Денисов С. Ф., Заїка Д. Є. Дострокове звільнення засуджених до позбавлення волі з метою залучення до участі в бойових діях. Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка. 2022 № 3. С. 75-86. Режим доступу: <https://dspace.univd.edu.ua/items/531abad0-33db-4c5c-8e53-ee5e94aa010a>

13. Снітко, М. Є. Тримання осіб, щодо яких обрано запобіжний захід у виді тримання під вартою, в умовах ведення бойових дій / Снітко Микола Євгенович, Кондратов Дмитро Юрійович // Кримінально-виконавча система України та її роль у розбудові правової і соціальної держави: матеріали IX заоч. Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Чернігів, 17 черв. 2022 р.) / М-во юстиц. України, Акад. Держ. пенітенціар. служби. – Чернігів: Академія ДПтС, 2022. – С. 133-136. Режим доступу: <https://dspace.univd.edu.ua/items/0eb9a1a3-585c-4553-aa8b-54d644100ef1>

14. Жданова, І. В. Психологічний супровід в установах виконання покарань / Ірина Вячеславівна Жданова, Аліна Юріївна Сидоренко // Особистість, суспільство, війна: тези доп. учасників міжнар. психолог. форуму (м. Харків, 7 квіт. 2023 р.) / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. – Харків, 2023. – С. 84-86. Режим доступу: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/a557e22a-e90e-4a65-80b9-e55122befda3/content>

15. Сverdлін, К. Ю. Проблеми правових засад кадрового забезпечення Державної кримінально-виконавчої служби України / Сverdлін Костянтин Юрійович // Проблеми сучасної поліцейстики : тези доп. III наук.-практ. конф. (м. Вінниця, 11 трав. 2023 р.) / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ, Наук. парк «Наука та безпека». – Вінниця : ХНУВС, 2023. – С. 166-169. Режим доступу: <https://dspace.univd.edu.ua/items/ef064544-71ab-40ae-a8f4-37bdec22f707>

Інформаційні ресурси в інтернеті

1. Веб-сайт Міністерства юстиції України: <https://minjust.gov.ua/>
2. Веб-сайт Державної кримінально-виконавчої служби України: <http://kvs.gov.ua>
3. Веб-сайт Міністерство Внутрішніх Справ України: <http://mvs.gov.ua>
4. Веб-сайт Державної служби статистики України: <http://ukrstat.gov.ua>
5. Інформаційно-бібліотечний портал ХНУВС: <http://univd.edu.ua/ibportal/>
6. Електронні ресурси бібліотеки ХНУВС: <http://univd.edu.ua/dir/417/biblioteka>
7. Офіційний сайт Верховної Ради України <http://portal.rada.gov.ua>.
8. Інформаційні ресурси мережі Інтернет, наприклад, www.liga.net

Тема №11 «Звільнення засуджених від відбування покарань та їх соціальна адаптація»

Семінарське заняття: «Звільнення засуджених від відбування покарань та їх соціальна адаптація».

Кількість годин – 2 год. денна форма навчання.

Навчальні питання:

1. Підстави звільнення від відбування покарання.
2. Припинення відбування покарання і порядок звільнення.
3. Допомога особам, які звільнені від відбування покарання.
4. Повноваження органу (підрозділу) поліції при звільненні засудженого.
5. Повноваження органу пробації при звільненні засуджених.

Навчальна мета заняття: Засвоєння основних положень щодо звільнення від покарання: ознайомити студентів із видами звільнення від відбування покарання, умовами та підставами для його застосування відповідно до чинного законодавства.

Формування розуміння процесу соціальної адаптації: пояснити значення та етапи соціальної адаптації звільнених осіб, включаючи психологічну, соціальну, правову та професійну підтримку.

Розвиток критичного мислення та правової обізнаності: навчити аналізувати проблеми, з якими стикаються звільнені особи, і оцінювати роль соціальних, державних і правових інституцій у їхній реінтеграції.

Формування професійної етики: прищепити майбутнім правникам та соціальним працівникам етичне ставлення до процесу реінтеграції колишніх засуджених і розуміння важливості дотримання прав людини під час роботи з такими категоріями осіб.

Теми рефератів:

1. Порядок звільнення, час звільнення і документи, що оформляється при звільненні.
2. Надання матеріальної допомоги особам, що звільняються від відбування покарання.
3. Організація контролю за особами, умовно-достроково звільненими від відбування покарання і проведення з ними виховної роботи.
4. Трудове і побутове влаштування осіб, звільнених від відбування покарання.
5. Адміністративний нагляд за особами, звільненими з місць позбавлення волі. Підстави і порядок його здійснення.
6. Проблеми соціальної адаптації звільнених від відбування покарання.

Рекомендована література:**Основна**

1. Кримінально-виконавче право України [у схема та таблицях]: навч. посібник / За заг. ред. проф. В. І. Олефіра та проф. О. Г. Колба. Київ, 2016. 264 с.
2. Кримінально-виконавче право України. Загальна та Особлива частини: підручник / О. М. Литвинов, А. Х. Степанюк, І. С. Яковець, К. А. Автухов, А. П. Гель, С. В. Лосич, Є. С. Назимко; за заг. ред. д.ю.н., проф. О. М. Литвинова та д.ю.н., проф. А. Х. Степанюка. Київ: ВД «Дакор», 2015. 632 с.
3. Кримінально-виконавче право України: курс лекцій / В. Ф. Примаченко, В. Г. Хашев, В. В. Шаблистий, С. М. Школа, Л. Г. Якименко; за заг. ред. В. В. Шаблистого. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2019. 236 с.
4. Кримінально-виконавче право України: підручник: ТОМ I (у 2-х т.) / [Музика А. А., Конопельський В. Я., Письменський Є. О. та ін.]; за заг. ред. дра юрид. наук, проф. Є. Ю. Бараша. Київ: Нац. акад. внутр. справ, ФОП Кандиба Т. П. 2018. 364 с.
5. Кримінально-виконавче право України: підручник: ТОМ II (у 2-х т.) / [Музика А. А., Конопельський В. Я., Письменський Є. О. та ін.]; за заг. ред. дра юрид. наук, проф. Є. Ю. Бараша. Київ: Нац. акад. внутр. справ, ФОП Кандиба Т. П. 2018. 622 с.
6. Кримінально-виконавче право: навч. посіб. (відповіді на екзаменаційні питання та питання до практичних занять) / К. А. Автухов; за заг. ред. А. Х. Степанюка. Харків: Право, 2016. 158 с.
7. Кримінально-виконавче право: навч.-практ. посіб. для підгот. до іспиту аспірантів, здобувачів та студентів / К. А. Автухов; за заг. ред. А.Х. Степанюка. Харків: Право, 2016. 157 с.
8. Кримінально-виконавче право: навчальний посібник / Гритенко О. А., Конопельський В. Я., Резніченко Г. С. Одеса: ОДУВС, 2019. 272 с.
9. Кримінально-виконавче право: підручник / В. В. Голіна, А. Х. Степанюк, О. В. Лисодєд та ін.; за ред. В. В. Голіни і А. Х. Степанюка. Х.: Право, 2015. 392 с.
10. Богатирьов І. Г., Лісіцков О. В. Кримінально-виконавче право України: підручник. Київ: ВД «Дакор», 2014. 376 с.

Додаткова

1. Богатирьов І. Г. Криза пенітенціарної реформи в Україні: причини та шляхи їх вирішення. Право і суспільство. 2016. № 4. С. 161-166.

2. Богатирьова О. І., Олефір Л. І. Застосування пробації в Україні: теорія і практика: навч. посіб. / за ред. проф. І. Г. Богатирьова. Чернігів: Десна Поліграф, 2019. 208 с.
3. Боднар І. В., Царюк С. В. Проблемні питання діяльності органів та установ виконання покарань. Бюлетень Міністерства юстиції України. 2017. № 2. С. 34–39.
4. Василенко К. І. Теоретико-прикладні засади соціально-виховної роботи в системі основних засобів виправлення та ресоціалізація засуджених у виправних колоніях. Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка. 2016. Вип. 1. С. 54-61.
5. Виконання кримінальних покарань та пробації. Законодавство. Роз'яснення. Зразки документів: навчальний посібник / уклад. Ковальський В. С. Київ: Юрінком Інтер, 2018. 824 с.
6. Горох О. П. Звільнення від покарання та його відбування (аналіз судової статистики). Наука і правоохоронна. 2016. № 3. С. 167-175.
7. Михайлик Д. О. Місце інституту умовно-дострокового звільнення засудженого від відбування покарання у кримінально-виконавчому процесі України. Міжнародний юридичний вісник: актуальні проблеми сучасності (теорія та практика). 2017. Вип. 4-5. С. 116-122.
8. Муравйов К. Удосконалення системи управління органами й установами виконання покарань. Підприємництво, господарство і право. 2016. № 12. С. 244-248.
9. Неживець О. М. Ресоціалізація засуджених та осіб, звільнених з місць позбавлення волі: монографія / О. М. Неживець, Л. А. Жук, І. Л. Жук. К.: Кондор, 2016. 222 с.
10. Сорока А. В. Системний підхід щодо ресоціалізації особистості після звільнення від відбування покарання. Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія : Психологія. 2015. Вип. 58. С. 147-150.
11. Українське пенітенціарне законодавство у світлі стандартів Комітетів проти катувань ООН та Ради Європи / Олена Ащенко, Вадим Човган. Харків: Права людини, 2014. 330 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Кримінально-виконавчий кодекс України: Закон України від 11 липня 2003 року № 1129-IV // База даних «Законодавство України»/Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1129-15>
2. Кримінальний кодекс України: закон України від 05.04.2001 № 2341-III // База даних «Законодавство України»/Верховна Рада України. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (дата звернення: 20.06.2024).
3. Кримінальний процесуальний кодекс України: закон України від 13.04.2012 № 4651-VI // База даних «Законодавство України»/Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> (дата звернення: 20.06.2024).
4. Про адміністративний нагляд за особами, звільненими з місць позбавлення волі: закон України від 01.12.1994 № 264/94-ВР // База даних «Законодавство України»/Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/264/94-вр> (дата звернення: 20.06.2024).
5. Про Державну кримінально-виконавчу службу України: Закон України від 23 червня 2005 року № 2713-IV // База даних «Законодавство України»/Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2713-15>
6. Про застосування амністії в Україні: Закон України від 01 жовтня 1996 року № 392/96-ВР // База даних «Законодавство України»/Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 20.06.2024).
7. Про затвердження Порядку здійснення нагляду та проведення соціально-виховної роботи із засудженими до покарань, не пов'язаних з позбавленням волі: наказ Міністерства юстиції України від 29.01.2019 № 272/5 // База даних «Законодавство України»/Верховна Рада України. URL: https://zakononline.com.ua/documents/show/383296__745650 (дата звернення: 20.06.2024).
8. Про затвердження Типового положення про уповноважений орган з питань пробації та Типового положення про сектор ювенальної пробації: Наказ Міністерства юстиції України від 18 серпня 2017 року № 2649/5 // База даних «Законодавство України»/Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1030-17>
9. Про пробацію: Закон України від 05 лютого 2015 року № 160-VIII // База даних «Законодавство України»/Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/160-19>
10. Офіційний сайт Верховної Ради України <https://www.rada.gov.ua/>
11. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України <https://www.kmu.gov.ua/>
12. Офіційний сайт МВС України <https://mvs.gov.ua/>
13. Офіційний сайт Верховного Суду <https://supreme.court.gov.ua/supreme>
14. Інформаційне агентство ЛІГАБізнесІнформ <https://www.liga.net/>
15. Єдиний державний реєстр судових рішень <http://www.reyestr.court.gov.ua/>

16. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського
<http://www.nbuv.gov.ua/>

17. Юридична бібліотека <http://www.pravo.biz.ua/>

I. Порядок проведення вступу до заняття (5 хв.).

1. Перевірка наявності студентів та їх підготовки до заняття.
2. Визначення мети та завдання заняття, місця теми в структурі навчальної дисципліни, міждисциплінарних зв'язків, практичної спрямованості навчального матеріалу.
3. Роз'яснити план та порядок проведення заняття, наголосити на особливостях розгляду окремих питань та практичних завдань, що потребують особливої уваги з урахуванням стану законодавства.

II. Порядок проведення основної частини заняття (60 хв.).

1. Підстави звільнення від відбування покарання.

У першому питанні необхідно визначити та охарактеризувати правові підстави звільнення від відбування кримінальних покарань.

2. Припинення відбування покарання і порядок звільнення.

У другому питанні необхідно розкрити процедуру звільнення — як саме відбувається звільнення після закінчення строку покарання, які документи оформлюються.

3. Допомога особам, які звільнені від відбування покарання.

У третьому питанні варто розглянути заходи соціальної, психологічної та правової підтримки, які надаються особам, звільненим від відбування покарання.

4. Повноваження органу (підрозділу) поліції при звільненні засудженого.

У цьому питанні варто розглянути роль поліції у процесі звільнення засудженого.

5. Повноваження органу пробації при звільненні засуджених.

Потрібно розглянути повноваження органу пробації при звільненні засуджених охоплюють низку важливих завдань, які сприяють ефективній соціальній адаптації звільнених осіб і забезпечують контроль за їхньою поведінкою.

III. Порядок проведення заключної частини заняття (15 хв.).

1. Підведення підсумків засвоєння студентами знань теоретичного матеріалу, практичних вмінь і навичок їх використання під час розгляду практичних завдань.

2. Додаткове роз'яснення питань, що викликали певні ускладнення щодо їх розв'язання на практичному занятті.

3. Оцінювання підготовки кожного студента до практичного заняття з аргументацією отриманої оцінки за роботу на занятті.
4. Постановка завдань студентам на самопідготовку до наступних занять.